

© DREAMWORKS

Egyptin prinssi haastaa Disneyn

Harri Röpötti

Steven Spielberg, David Geffen ja Jeffrey Katzenberg perustivat DreamWorks-studion vuonna 1994. Tänä syksynä siitä on tullut animaation perinteisen markkinajohtajan Disneyn merkittävien kilpailija. Disneyllä aiemmin työskennellyt Katzenberg johtaa DreamWorksin animaatio-osastoa.

“DreamWorksilla on ollut erinomainen vuosi. Deep Impact, Pelastakaa sotamies Ryan ja Muurahaizet ovat menestyneet hienosti”, vuonna 1950 syntynyt Katzenberg toteaa huokuen itsevarmuutta ja ylpeyttä. Hän aloitti uransa Paramount-studiolla vuonna 1975. Paramountin tuotannon johtajan paikalta hän siirtyi vuonna 1984 Disneylle remontoimaan rapakuntoista yhtiötä uuteen uskoon yhdessä Michael Eisnerin kanssa.

“Minulla ei ollut silloin mitään kosketusta animaatioalaan. Minulle vain osoitettiin animaatiostudion rakennusta ja käskettiin ryhtyä töihin. En minä ollut se varsinainen Sherlock Holmes yhtiön animaation uudistamisen takana,” Katzenberg puhuu panoksestaan Disneyllä sangen vaatimattomas-

ti. Yleensä hänellä katsotaan olleen iso rooli yhtiön animaatiotuotannon nostamisessa uuteen menestykseen.

Katzenberg nimeää yhä suosikkipiirretyksen Leijonakuninkaan, Disneyn 90-luvun suurimman kaupallisen menestyksen, jota hän oli tuottamassa. “Rakastin kymmentä vuottani Disneyllä, mutta kasvoin erilleni yhtiöstä. Se aika on takana päin, enkä ajattele Disneyä tai heidän juttujaan enää. He tekevät hyvää työtä omalla tahollaan.” Vaisu sävy johtunee siitä, että Katzenbergin lähtö Disneyllä ei ollut kivuton. Taustalla vaikutti ylennys, jota Katzenberg toivoi muttei saanut. Lakimiehet käräjäivät yhä Katzenbergin sopimuksessa luvatuista tuotto-osuuksista Disneyn menestyksistä.

Lisäksi Muurahaizet kertoo Pixar-yhtiön Disneylle tuottaman Ötökän elämää -elokuvan tapaan hyönteisistä. Molemmat on tehty tietokoneanimaationa. Amerikkalaisissa elokuvaaluetissa on spekuloitu mahdollisuudella, että muurahaizet olisivat kulkeutuneet Disneyllä DreamWorksille Katzenbergin salkussa. Kummankaan yhtiön väki ei

tahto liiemmin kommentoida asiaa. Egyptin prinssillä DreamWorks on joka tapauksessa lähtenyt omille linjoilleen 90-luvun animaatiossa.

Raamatun tarinalla haetaan piirrettyjen perinteistä yleisöä varttunempia katsojia samoin kuin jo Muurahaizilla. Muurahaizet on menestynyt Yhdysvaltain markkinoilla hyvin, mutta viimeisten tietojen mukaan Pixarin ja Disneyn Ötökän elämää näyttäisi peittoavan sen. Molemmat digitaalihuoneiden laumat saapuvat Suomen valkokankaille alkuvuodesta.

“Disneyllä on ollut 70 vuotta melkein monopoli pitkien animaatioiden saralla. Emme pyri kilpailemaan heidän kanssaan, vaan teemme omanlaisiamme juttuja. Se, että alalla on monia yrittäjiä, tuo toivottavasti esiin parhaat puolet kaikista.” Vain kymmenisen prosenttia DreamWorksin animaatiosta on peräisin Disneyllä, loput joka puolelta maailmaa. Ajattelen studiotamme animaation Yhdistyneinä Kansakuntina. Ei Disneyllä mukaani lähteneitä kohdeltu siellä huonosti. He tahtovat vain kokeilla toisenlaisia asioita.”

Juutalaiset Egyptin orjuudesta johdettavan Mooseksen tarinaa on väsäty DreamWorksilla nelisen vuotta, studion perustamisesta asti. Teknisesti jälki on upeaa. Egyptin prinssi on animaation uudessa tulvassa ensimmäinen, jonka jälki vetää vertoja Disneyn parhaille.

Raamatun aiheet ovat herkkänahkaisille amerikkalaisille arka aihe, mikä on vaatinut kunnioittavaa, jopa jäykkää, asennetta. Selkeimmin Egyptin prinssi poikkeaa Disney-tuotteista visuaalisen tyylin realismilla. Raamatun kertomukset ovat ennenkin menestyneet elokuvina. Meistä tarina on upea. Mooses on tärkeä hahmo Maapallon kolmelle suurimmalle uskonnolle: kristityille, juutalaisille ja muslimeille. Me kuuntelemme satoja eri uskontojen ja historian asiantuntijoita. Emme silti halua opettaa uskontoa tai historiaa, vaan tehdä viihdettä.”

“Ei taida olla toista tarinaa, jossa ihmeillä on yhtä suuri rooli. Uskon, että uskonnollisuudesta riippumatta kaikki tahtovat uskoa ihmeisiin. Tietysti meil-

le on suuri riski tehdä jotain näin poikkeavaa. Mutta miksei animaatiolla voisi kertoa kaikenlaisia tarinoita siinä missä näytelmäelokuvalakin? Eihän piirretyissä aina tarvitse olla söpöjä eläimiä.” Uskonnon ihmeet toisaalta supistavat Egyptin prinssin yleisöstä pienimmät piltit. Elokuva, jossa jumala tappaa egyptiläisten poikalapset, ei voi näyttää kaikkein nuorimmille, vaikka hirmutyöstä näkyisi vain pyhää vihaa edustava sumu. Riskiä kasvattaa sekin, että menestyvien animaatioiden tuotoista jopa pääsylimputuloja suurempi osa tulee uscien leluista ja muista ohjelmatuotteista. Egyptin prinssistä ei tehdä Mooses-nukkeja tai patterikäyttöisiä palavia pensaita.

“Tekeekö ohjelmatuotteiden puuttuminen sitten elokuvasta jotenkin vähemmän vaikuttavan kokemuksen”, puuskahtaa Katzenberg tuhtuneesti. Irrottautuminen animaatiomarkkinoiden perinteisestä ajattelusta on tosiaankin rohkea veto, oli Egyptin prinssin mahitontisuudesta sitten mitä mieltä hyvänsä. ○

“Heprealaisista ei ole kuin harmia” (Ramses)

Egyptin prinssi on isolla rahalla ja hienolla, korkealaatuisella ja innovatiivisella animaatiolla toteutettu kertomus Ramseksen ja tämän löytölapsi-adoptioveli Mooseksen nuoruudesta, sekä sitä seuranneista käänneistä, jotka lukijalle lienevät paremmin tuttuja. Mooseksen kirjasta. Juuri animaation korkea laatu tekee elokuvasta niin piinallisen, äitellän ja vastenmielisen kokemuksen. Elokuvan moraalissa ja asennemaailmassa on näetsen jotain oikein todella vakavasti pielessä. Kun äiti koko ajan laulaen lähettää toukka-Mooseksen vasussa Egyptin kuningattaren löydettäväksi, ja sitten siirrytään “hurjaan nuoruuteen”, missä Mooses ja Ramses ajavat kilpaa kävelykaduilla ja rakennustelineillä, kärsii katsoja kilpaa vaunuhevosten ja heprealaisien orjien kuoron kanssa.

Päähenkilöt ovat nuoria öykkäreitä joista kasvaa aikuisia öykkäreitä, minkäänlaista kypsymistä tai kehitystä ei ole nähtävissä. Kuinka selittää lapselle elokuvateatterissa, miksi Jumala tappoi Egyptin esikoispojat? Koeta siinä sa-

noa, että Mooses on absoluuttisesti oikeassa ja hyvä, koska on nähnyt palavan pensaan, tai että heprealaisen Jumala on parempi kuin egyptiläisten monta Jumalaa. Egyptin papit kyllä tukevat tätä väitettä, heidät kun on lääkäreistä ja oppineista muutettu jonkinmoisiksi kolmenpennin Seppäiksi tai Copperfieldeiksi, markkinataikureiksi suoraan Asterix ja Kleopatran sivuilta.

Mooseksen käytyä naimissa Midianin prinsessa ja nostamassa midianilaiset esimerkiksi vapaasta kansasta, juostaan koko leffan raamatusta tuttu osuus aika kyytiä läpi. Heinäsirkat sentään selittää, mutta sammakot, rutto tai karjan kuolema ovat vain välähdyksiä; ikään kuin pikku katsojan mielenrauha olisi kohtauksen kestosta kiinni. No, viitsaukset purevat ja kansa pääsee exodukselleen. Punainen meri väistyy oikein komeasti ja tuliseinakin laskee sen verran, että saadaan Ramseksen joukot hukutettua. Mutta nehan olivat vain egyptiläisiä, ei niitä surra. Onneksi elokuva loppuu laintauluihin, joita ei kyl-

NAPA
 SAHAKKA SARJAKUVALUKEPISTO
 NUMERO 02: KILLOFFER, FOPPIER, TIKKANEN, RAPIA, HESTER, PUNINEN... 80p + 30 pkk
 NUMERO 03: ILMIESTYNNÄ ALKUUROOSTA-99
 DEAD-LINE 31.11.98 KIIHUS!

NAPA, HARJUKATU 8 F 53
 00540 HELSINKI
 MTV: // WELCOME TO NAPA

HEI JOE OSTAMAAN KYÄTÄN...
 MINNEN SARJAKUUKSEN...
 MIEST SE TARTTEN LUUTTA
 KANSI INSPIRATTO!
 KÄDESSÄ?

HESSASSA MYÖS AKA-
 TEEMISESTÄ OSUKILTA
 & FILMIKRIIKISTÄ!

KONKANTORI - KSTTA
 AUGUSTI PÄHKÄKÄN SUUR-
 KURPITSA ILTIS MORSIAN JNE
 54 S. AL. 20- (SIS.PM) OS.
 KIM PEBOVARTAKÄPÄLÄNTE
 1 J. 155,00010 HKI

lääkään selitetä, onpahan vain Mooses jollain vuorella ja hyvinvoiva, iloinen kansa piknikillä siellä alla, epäilemättä cinchtimässä poisleikatussa kohtauksessa safanutta mannaa. Tätä kirjoittaessani, kun Israel on juuri eilen rikkonut sopimuksensa luovuttaa takaisin maata palestiinalaisille (joita muuten on sekä kristittyjä että islaminuskoisia), olisi ollut liian karkeaa pilaa näyttää Mooses osoittamassa: “Tämä on meidän maamme!”

Olen aina kunnioittanut juutalaisuutta niin uskona kuin kansana, mutta Egyptin prinssiin juutalaiset ovat sataprosenttisen amerikanjuutalaisia, ja sellaisinaakin osapuulleen yhtä uskottavia, kuin onnelliset Jehovan todistajat Herätkää-lehden kannessa. Jos aiotte viedä lapsen katsomaan piirrettyä elokuvaa, valitkaa joku toinen elokuva. Ei siksi, että sattuu olemaan ramadan-kuukausi, vaan siksi, että tästä jää oikeasti paha maku, niin huolella kuin se onkin tehty. ○

Kivi Larmola